

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 522/2023-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Soňou Tóthovou, advokátskou kanceláriou, s. r. o., Šafárikovo námestie 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/27/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/27/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Nové Zámky **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 6C/27/2018 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie každému po **1 000 eur**, ktoré **je** im Okresný súd Nové Zámky **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Nové Zámky **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **701,16 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 13. októbra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/27/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom okresnému súdu prikázal konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal im finančné zadostučinenie každému v sume 10 000 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 522/2023-19 z 22. novembra 2023 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Podľa čl. XI bodu 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024 veci patriace do pôsobnosti senátov ústavného súdu, ktoré boli pridelené sudcom spravodajcom pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto rozvrhu práce, prerokujú senáty v pôvodnom zložení. Na základe toho rozhodol o prijatej ústavnej sťažnosti senát uvedený v záhlaví tohto nálezu.

4. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou doručenu okresnému súdu 4. apríla 2018 domáhali uloženia povinnosti žalovanému ako poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zaplatiť z titulu ochrany osobnosti náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej sťažovateľom v príčinnej súvislosti so smrťou ich dcéry.

5. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom z 3. novembra 2020, ktorým žalobu sťažovateľov zamietol. O odvolaní sťažovateľov rozhodol Krajský súd v Nitre uznesením sp. zn. 25Co/31/2021 z 23. februára 2022 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Po vrátení spisu okresný súd nariadil pojednávanie na 10. november 2022. Toto pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu potreby zaslania doplnku znaleckého posudku žalovanému, ktorý sa pojednávania nezúčastnil. Na pojednávaní 18. mája 2023 okresný súd zamietol návrh žalovaného na doplnenie dokazovania nariadením znaleckého dokazovania, vyzval strany sporu na prednesenie záverečných návrhov a odročil pojednávanie na 19. jún 2023 na účely verejného vyhlásenia rozsudku.

7. Okresný súd následne uznesením z 19. júna 2023 zrušil svoje uznesenie z 18. mája 2023 o zamietnutí návrhu na doplnenie dokazovania a uznesenie o odročení pojednávania na 19. jún 2023 na účely verejného vyhlásenia rozsudku. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že pred rozhodnutím vo veci samej je potrebné ešte ďalšie znalecké dokazovanie.

8. Sťažovatelia podali 19. apríla 2023 sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní. Predsedníčka okresného súdu v prípise zo 17. mája 2023 konštatovala, že sťažnosť nie je dôvodná. Dňa 5. júla 2023 podali sťažovatelia ďalšiu sťažnosť na prietahy. Upovedomením z 27. júla 2023 bola aj táto sťažnosť vyhodnotená ako nedôvodná.

II.

Argumentácia sťažovateľov

9. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uvádzajú, v čom spočíva naplnenie predpokladov prípustnosti ústavnej sťažnosti. Namietajú, že okresný súd v ich veci právoplatne nerozhodol ani po viac ako 5 rokoch od podania žaloby. Dĺžku napadnutého konania považujú za neprimeranú. Poukazujú na jednotlivé obdobia, keď podľa ich názoru dochádzalo zo strany okresného súdu k prietahom.

V prvom prípade postúpil okresný súd odvolanie na krajský súd až po piatich mesiacoch od vydania svojho rozsudku. Po vrátení spisu z krajského súdu nariadil okresný súd pojednávanie na 10. november 2022, teda až po deviatich mesiacoch. Sťažovatelia namietajú aj bezdôvodné odročovanie pojednávania a zvýhodňovanie žalovaného, keďže pojednávanie 10. novembra 2022 bolo odročené podľa sťažovateľov z dôvodu neospravedlnenej neúčasti žalovaného. Aj ďalší termín pojednávania (nariadeného na 24. apríl 2023) bolo odročené z dôvodu na strane žalovaného, ktorý „koná obštrukčne a tendenčne“ a okresný súd mu „vychádza v ústrety“ v predlžovaní lehôt a odročovaní pojednávania.

10. Po podrobnom opise priebehu dokazovania na základe znaleckých posudkov považujú nariadené doplnenie dokazovania na základe uznesenia okresného súdu z 19. júna 2023 za neefektívne (spôsobujúce iba ďalšie zbytočné prietahy), ale aj za neopodstatnené, nadbytočné až nezákonné. Nesúhlasia s postupom okresného súdu, ktorý z dôvodu ďalšieho dokazovania odročil pojednávanie nariadené na 19. jún 2023 (na účely verejného vyhlásenia rozsudku) opätovne na neurčito. V tomto smere poukazujú aj na „dlhodobú procesnú pasivitu žalovaného“, ktorý koná v rozpore s princípom hospodárnosti konania a sudcovskej koncentrácie konania, keďže v priebehu 5 rokov trvania napadnutého konania mal dostatok času na pripojenie listín a označenie dokladov (znaleckého posudku) na preukázanie svojich tvrdení.

11. Sťažovatelia tiež namietajú, že za takmer 20 mesiacov od vrátenia spisu z krajského súdu boli vykonané iba dve pojednávania, čo nie je možné považovať za postup bez prietahov. Domnievajú sa, že okresný súd mal nariadiť znalecké dokazovanie už po doručení zrušujúceho uznesenia krajského súdu.

12. Poukázali aj na písomné podanie z 13. septembra 2023, v ktorom namietli postup zákonného sudcu okresného súdu v podobe vykonania znaleckého dokazovania pripojením vyšetrovacieho spisu, ktorého súčasťou je aj znalecký posudok znaleckého ústavu vypracovaný v rámci trestného konania. Podľa sťažovateľov z takéhoto nezákonného znaleckého dokazovania vyplýva pre okresný súd následne povinnosť vykonať spoločný výsluch znalcov. Nesúhlasia ani so závermi posúdenia ich sťažnosti na prietahy v konaní, ktoré boli vyhodnotené ako nedôvodné. Sú toho názoru, že okresný súd na ich námietky a vyjadrenia žiadnym spôsobom nereaguje a pokračuje v nezákonnom postupe, ktorý spôsobuje iba ďalšie prietahy v napadnutom konaní.

13. Výšku primeraného finančného zadosťučinenia sťažovatelia vyčíslujú na 10 000 eur pre každého z nich s poukazom na ich pocit nespravodlivosti a márnosti, celkovú dĺžku napadnutého konania a postup okresného súdu a tiež s prihliadnutím na to, že prietahmi v konaní sa stráca účinok ochrany osobnosti, ktorej sa sťažovatelia v napadnutom konaní domáhajú.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

14. V podaní doručenom ústavnému súdu 13. decembra 2023 predsedníčka okresného súdu po podrobnom chronologickom opise procesných úkonov uviedla, že jednotlivé úkony okresného súdu smerujúce k rozhodnutiu vo veci samej, či už zo strany pôvodného zákonného sudcu ako aj súčasného zákonného sudcu, boli vykonávané v primeraných lehotách bez spôsobenia prietahov v konaní s prihliadnutím na právnu náročnosť, zložitnosť sporu a množstvo vykonaných dôkazov. Prvý rozsudok bol vyhlásený po 2,5 roku od podania žaloby. Za to obdobie sa vykonalo

rozsiahle dokazovanie, uskutočnilo sa 7 meritórnych pojednávanií v trvaní niekoľkých hodín. Počas tejto doby požiadali o odročenie pojednávania sťažovateľa v dvoch prípadoch (10. októbra 2018 a 13. decembra 2018) a žalovaný v štyroch prípadoch (5. októbra 2018, 27. novembra 2018, 22. januára 2019 a 18. augusta 2020). Na základe podaného odvolania bol spis v čase od 4. apríla 2021 do 11. marca 2022 na krajskom súde.

15. Od vrátenia spisu uplynulo 20 mesiacov, počas ktorých súčasný zákonný sudca okrem naštudovania vecí doplnil dokazovanie v súlade so stanoviskom krajského súdu a uskutočnil dve meritórne pojednávania (10. novembra 2022 a 18. mája 2023). S poukazom na odpoveď na sťažnosť sťažovateľov na prietahy (z 27. júla 2023) predsedníčka okresného súdu uviedla, že pri príprave rozhodnutia vo veci samej bolo zo spisového materiálu zistené, že žalovaný navrhol nariadenie znaleckého dokazovania znalcom z odboru zdravotníctva, odvetvia onkológie ešte na pojednávaní 29. septembra 2020. V tejto veci bolo v právne záväznom zrušujúcom uznesení krajského súdu vyslovené, že práve odborný názor onkológa by mohol objasniť priebeh liečenia dcéry sťažovateľov po zistení onkologického ochorenia, ako aj okolnosti jej predčasného úmrtia, čo z dosiaľ zisteného skutkového stavu nevyplýva. V dôsledku toho bolo uznesením okresného súdu zo 16. júna 2023 zrušené pôvodné uznesenie o zamietnutí návrhu žalovaného na doplnenie dokazovania. Okresný súd následne zabezpečil znalecký posudok znaleckého ústavu, ktorý bol vo veci vypracovaný do trestného konania, ktoré bolo v štádiu prípravného konania. Po jeho zabezpečení 7. júla 2023 okresný súd 10. júla 2023 nariadil termín pojednávania na 4. september 2023. V dôsledku následných dvoch žiadostí o odročenie pojednávanií (jednej zo strany právneho zástupcu sťažovateľov, pozn.) z dôležitých dôvodov a potreby poskytnutia možnosti stranám sporu oboznámiť sa so znaleckým posudkom a jeho doplnkom je aktuálne nariadené pojednávanie na 15. január 2024, na ktorom sa predpokladá vyhlásenie rozsudku. Podľa názoru predsedníčky okresného súdu ide o veľmi náročnú a citlivú sporovú vec vyžadujúcu si dôkladné zváženie procesného postupu, a to všetko pri rešpektovaní právne záväzného názoru krajského súdu.

16. V rámci repliky sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 22. decembra 2023 uviedli, že v opise jednotlivých procesných úkonov nie sú iba úkony okresného súdu, ale aj úkony strán sporu. Z tohto opisu nie je zrejmé, že okresný súd postupoval v primeraných lehotách. Podľa sťažovateľov sa okresný súd nevyjadril žiadnym relevantným spôsobom k ich námietkam a argumentácii. Nevyjadril sa ani k sťažovateľmi namietaným prietahom po vrátení spisu z krajského súdu. Okresný súd od 16. júna 2023 nevydal uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania. Sťažovatelia zotrvali na argumentácii z ústavnej sťažnosti, prečo považujú za nezákonné a protiústavne vykonávanie dokazovania znaleckým posudkom, ktorý bol vypracovaný na účely trestného konania iba jeho oboznámením bez existencie uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania, ako aj to, že znalecké dokazovanie je uskutočňované okresným súdom z jeho vlastnej iniciatívy výlučne na preukázanie tvrdení žalovaného. Tento postup okresného súdu sťažovateľa namietli aj v podaní z 13. septembra 2023, keď navrhli aj vykonanie spoločného výsluchu znalcov. Názor predsedníčky okresného súdu, že na pojednávaní 15. januára 2024 bude vydaný rozsudok, považujú sťažovatelia za ničím neosvedčené tvrdenie, na ktoré nemožno prihliadať. Opakovane predostreli názor, že okresný súd mal nariadiť znalecké dokazovanie z odboru onkológie už po doručení zrušujúceho uznesenia krajského súdu,

a nie až po 19. júni 2023, keď bolo odročené pojednávanie nariadené na účely verejného vyhlásenia rozsudku.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

17. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

18. Predmetom konania pred ústavným súdom po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní a jeho nečinnosťou, resp. neefektívnou činnosťou, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

19. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

21. Predmetom napadnutého konania je žaloba o uloženie povinnosti zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy z titulu ochrany osobnosti. Ide o vec, ktorá patrí do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov a po právnej stránke nie je zložitým konaním. Určitý stupeň faktickej zložitosti súvisí s potrebou nariadenia znaleckého dokazovania na preverenie skutočností uvedených v žalobe. V napadnutom konaní boli vypracované dva znalecké posudky, ktorých výsledky si v podstate vzájomne odporujú. Aj z tohto dôvodu vyplynula pre okresný súd potreba vykonania ďalšieho znaleckého dokazovania. V posudzovanom prípade je zrejmé, že povaha veci si vyžaduje nesporne zložitejšie dokazovanie a zložitosť veci teda mala určitý vplyv na doterajšiu dĺžku napadnutého konania. Ústavný súd už v minulosti poukázal na skutočnosť, že v konaniach o ochranu osobnosti často dochádza k predĺženiu konaní kvôli skutkovej náročnosti sporov (III. ÚS 198/04). Na túto okolnosť ústavný súd prihliadol pri určení primeraného zadosťučinenia. Doterajší viac ako päťročný priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub faktickej náročnosti veci.

22. Predmet posudzovaného konania pred okresným súdom nie je časovo zvlášť prioritizovaný, aj keď je nepochybné, že význam samotného konania a jeho výsledok je nepochybne pre sťažovateľov markantný a ústavný súd v žiadnom prípade nemá v úmysle tento význam zľahčovať.

23. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúvanom konaní, ústavný súd zistil, že aj sťažovatelia čiastočne prispeli svojim správaním k celkovej dĺžke napadnutého konania. Ústavný súd v tomto smere poukazuje najmä na opakované žiadosti sťažovateľov či ich právneho zástupcu na odročenie nariadených pojednávanií (pojednávania nariadené na 10. október 2018, 13. december 2018 a 4. september 2023), ktoré museli byť z tohto dôvodu zrušené, resp. odročené, ako aj na žiadosť sťažovateľov (z 24. septembra 2019) o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia. Uvedené skutočnosti nepochybne mali dopad na celkovú dĺžku trvania konania, na čo ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadostučinenia. Ústavný súd súčasne poznamenáva, že v porovnaní s oveľa závažnejšími nedostatkami zistenými v postupe okresného súdu nehodnotí zistenú okolnosť na strane sťažovateľov ako okolnosť zásadnú.

24. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj tretím kritériom, teda postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Predovšetkým poukazuje na to, že celkové trvanie tohto konania v čase podania ústavnej sťažnosti viac ako 5 rokov sa vzhľadom na povahu veci už samo osebe javí ako neprimerané, a to aj v tom prípade, ak odhliadneme od toho, že spis sa celkovo 11 mesiacov nachádzal aj na krajskom súde v rámci odvolacieho konania.

25. Z ústavnej sťažnosti a vyjadrení k nej považoval ústavný súd prehľad procesných úkonov, ako ich uviedla predsedníčka okresného súdu, za nesporný. Z tohto prehľadu je zrejmé, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol v podstate plynulý, pretože ten konal priebežne. V tomto námietku sťažovateľov o nečinnosti okresného súdu (body 9 a 16 tohto nálezu, pozn.) považoval za neopodstatnenú. Okresný súd rozhodol o žalobe sťažovateľov prvým rozsudkom v lehote, ktorú nemožno považovať za neprimeranú. Po podaní odvolania sťažovateľov proti prvému rozsudku bol spis predložený krajskému súdu v lehote do 4 mesiacoch, čo rozhodne nemožno považovať za neprimerane dlhý čas. Po vrátení spisu z krajského súdu 11. marca 2022 nariadil okresný súd 29. septembra 2022 pojednávanie na 10. november 2022. Počas tohto obdobia okresný súd zabezpečoval doručenie zrušujúceho uznesenia krajského súdu stranám sporu a rozhodoval o návrhu sťažovateľov (z 25. apríla 2022) na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia (čo sťažovatelia v ústavnej sťažnosti neuviedli, pozn.) a žiadosti žalobkyne v 2. rade o oslobodení od súdneho poplatku.

26. V prerokúvanom prípade nepochybne k predĺženiu napadnutého konania došlo aj z dôvodu procesnej aktivity sťažovateľov (návrh zo 16. januára 2019 na zmenu petitu žaloby, podávanie námietok zaujatosti, návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia či riadneho opravného prostriedku). Tieto návrhy a opravné prostriedky predstavujú legitímnu procesnú aktivitu strán sporu s tým, že rozhodovanie o týchto návrhoch nepochybne spôsobilo v určitej miere predĺženie napadnutého konania. V tomto smere však ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej uviedol, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (IV. ÚS 218/04, III. ÚS 586/2012, II. ÚS 484/2016, II. ÚS 441/2022).

27. Ústavný súd pripomína svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, IV. ÚS 182/08, I. ÚS 554/2015).

28. Z postupu okresného súdu v napadnutom konaní je zrejmé, že negatívny dopad na plynulosť posudzovaného konania nemala nečinnosť okresného súdu, ale jeho neefektívna a nesústredená činnosť. Tá sa prejavila predovšetkým v zrušení jeho prvého rozsudku na základe zrušujúceho uznesenia krajského súdu z 23. februára 2022. Kritika sťažovateľov o svojvoľnom postupe okresného súdu pri odročovaní pojednávania a zvýhodňovaní žalovaného nie je dôvodná, pretože, ako už bolo uvedené, v troch prípadoch boli pojednávania odročené aj na návrh sťažovateľov. Ústavný súd však považoval za opodstatnenú námietku sťažovateľov o neefektívnom a nesústredenom postupe okresného súdu v súvislosti s vykonávaním dôkazov po vrátení veci z krajského súdu. V tejto súvislosti je z obsahu spisu zrejmé, že okresný súd mohol znalecké dokazovanie a jeho doplnenie nariadiť aj na základe záverov krajského súdu, skôr ako k tomu došlo v priebehu mája a júna 2023, na čo v konečnom dôsledku poukázala aj predsedníčka okresného súdu (bod 15 tohto nálezu). Ústavný súd námietku sťažovateľov o neopodstatnenosti, nadbytočnosti či nezákonnosti znaleckého dokazovania aj vzhľadom na namietané porušenie základného práva bližšie nehodnotil, pretože ju v tomto štádiu napadnutého konania možno považovať za predčasnú.

29. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, ktoré boli spôsobené najmä neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu. Preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

30. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľov právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

31. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal. Z § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Sťažovatelia si v ústavnej sťažnosti uplatnili nárok na priznanie primeraného finančného zadost'učinenie každému v sume 10 000 eur.

32. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie

bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia.

33. S poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, na jeho skutkovú zložitost' a na konštatovanú neefektívnu a nesústredenú činnosť okresného súdu, berúc do úvahy aj objektívne okolnosti, ktoré mali vplyv na postup okresného súdu v konaní, deklarovanie porušenia práv s'ťažovateľov a príkaz konať v napadnutom konaní, je podľa názoru ústavného súdu primerané priznať každému zo s'ťažovateľov finančné zadost'učinenie v sume 1 000 eur (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd ústavnej s'ťažnosti nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

34. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

35. S'ťažovatelia (každý z nich) si uplatnili nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z odmeny advokáta za tri úkony právnej služby zníženej podľa § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

36. Podľa § 11 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná sadzba tarifnej odmeny) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

37. Ústavný súd priznal s'ťažovateľom nárok na náhradu trov konania, ktoré im vznikli zastúpením advokátom, za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej s'ťažnosti). Za tieto úkony uskutočnené v roku 2023 patrí každému z nich odmena v sume trikrát po 104,34 eur (znížená podľa § 13 ods. 2 vyhlášky) a režijný paušál v sume trikrát 12,52 eur. Celkove teda trovy právneho zastúpenia predstavujú sumu 701,16 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

38. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2024

Peter Molnár
predseda senátu